

RAZSTAVA: AFERA DREYFUS (1894-1906)

Razstavo so v sodelovanju z mentorjema pri predmetu in seminarju Dragom Bracom Rotarjem in Tajom Kramberger pripravili študentke in študenti seminarja zgodovinske antropologije v študijskem letu 2007/2008 na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem.

Daljšje prevode besedil za razstavne panoje in zvočne posnetke so pripravili: Stanko Eršte, Sara Jamakovič, Maja Kohek, Taja Kramberger, Petra Radoja in Drago B. Rotar. Pri audio posnetkih so sodelovali: Mitja Banovšek, Monika Furlan, Marko Gavriloski, Patricia Gec, Sara Jamakovič, Tjaša Korelc, Žan Krivec, Zala Kurinčič, Maja Tašner, Matej Vatovec, Klementina Žigon. Zahvalo za pomoč pri snemanju, obdelavi zvoka in zvočni opremi dolgujemo Mitji Banovški in Rajku Gržiniču, za diktafone se zahvaljujemo Oddelku za geografijo UP FHŠ (Simonu Kermitu in Mateju Vranješju). Kronologijo sta pripravili Urška Breclj in Nina Rolih. Pri pripravi slikovnega gradiva in video posnetkov so sodelovali: Marko Gavriloski, David Svetina, Maja Kohek. Nekatero plakato je pomagal grafično obdelati Samuel Friškič. Plakat razstave je izdelala Miša Rojina Stankovič, zloženko pa Taja Kramberger in Nina Rolih.

Pri pripravi razstave so sodelovali tudi Debora Burić, Nika Čokl, Meliha Fajić, Katja Glažar, Urška Kavčič, Saša Kramar, Boštjan Lužnik, Ajda Matičič, Alja Potokar ter drugi študenti, ki so sodelovali v seminarju.

Razstavo v Sinagogi Maribor so podprli: Nova KBM, Henkel Slovenija, Spar Slovenija, Veleposlaništvo države Izrael na Dunaju, Mestna občina Maribor

Medijska pokrovitelja:

22. decembra 1894 je v Franciji s krivo obsodbo topniškega častnika Alfreda Dreyfusa za veleizdajo izbruhnila kriza, ki se ni razrešila vse do leta 1906. V silovitem spopadu, katerega ozadje je predstavljal močan val antisemitizma, so se spopadli nosilci republikanskih in starorežimskih (monarhičnih) vrednot.

Afera Dreyfus, ki ima pomembno mesto v francoski zgodovini, pa ni ostala omejena zgolj na Francijo. Gre tudi za pomemben evropski dogodek, ki je na eni strani pomenil nebrzdani izbruh sovraštva do judov in okrepitev skrajne desnice, na drugi pa je oblikoval republikanske vrednote, kritičnega intelektualca in demokratični dispozitiv 20. stoletja. V njem se na kompleksen način srečujejo državljanske zahteve za socialno enakost (pravo, resnica in družba), hkrati pa se skozenj prelamljajo globoki družbeni predsodki in kolektivna fabuliranja. Z odločnim nastopom Émila Zolaja na strani Dreyfusove nedolžnosti se afera iz zasebne in omejene pravne sfere premesti v kritično družbeno sfero, v javnost.

Pomen afere Dreyfus je danes simbolno neprecenljiv: opominja nas na državljansko držo in upor zoper sleherni tiraniji in abstraktni raison d'État, poudarja demokratične vrednote republike in svobodo individua kot konstitucijske kategorije za družbeno kohezijo, prikazuje odločilen pomen javne sfere kot regulacijskega prostora konfrontacije in boja za pravico slehernika in sleherne družbene skupine.

**VLJUDNO VAS VABIMO NA OTVORITEV RAZSTAVE
AFERA DREYFUS (1894-1906),
KI BO V NEDELJO, 5. SEPTEMBRA 2010 OB 11. URI
V SINAGOGI MARIBOR, ŽIDOVSKA ULICA 4.**

Otvoritev razstave bo potekala v sklopu mednarodnega projekta Evropski dan judovske kulture 2010. Razstavo bo odprl **Aleš Zalar**, minister za pravosodje.

Po otvoritvi bo ob 13. uri strokovno vodenje po razstavi z dr. Tajom Kramberger.

**SINAGOGA MARIBOR
5. 9.-19. 11. 2010**

RAZSTAVA: AFERA DREYFUS (1894-1906)

Kronologija afere Dreyfus 1894-1906

1859

9. oktober – rojstvo Alfreda Dreyfusa (Mulhouse)

1894

Začetek avgusta – Esterhazy napiše bordereau

6. oktober – podpolkovnik d'Abboville, podpredsednik 4. biroja generalnega štaba, Dreyfusa obtoži, da je napisal *bordereau*

15. oktober – aretacija Dreyfusa, namestitve v zapor Cherche-Midi v Parizu

29. oktober – poveljnik du Paty de Clam po večkratnem zaslišanju Dreyfusa generalu de Boisdeffru (šefu generalnega štaba) s pismom sporoči, da so dokazi, na katerih sloni obtožba, vprašljivi

22. december – Dreyfus je pred vojnim svetom na 1. sodnem procesu obtožen za veleizdajo (*haute trahison*)

1895

5. januar – degradacija Dreyfusa

18. januar – Dreyfusa nastanijo v kaznilnici Saint-Martin na Île-de-Ré

21. februar – Dreyfusa vkrcajo na ladjo za Îles du Salut

13. april – Dreyfusa prepeljejo na Hudičev otok (Île du Diable) v francoski Gvajani

1896

Marec – odkrijejo dokument *petit bleu*

Začetek septembra – Picquart se seznanj s skrivnim dokumentom

in spozna, da je *bordereau* napisal Esterhazy

14. september – *L'Éclair* (antisemitski časopis) objavi članek, v katerem razkrije drugi skrivni dokument

1. november – polkovnik Henry začne izdelovati ponaredek, ki naj bi dodatno bremenil Dreyfusa

1897

20.–29. junij – Picquart se sreča s svojim odvetnikom Louisom Lebloisem (tema: Dreyfusova nedolžnost in Esterhazyeva krivda)

1898

10.–11. januar – proces in oprostitev Esterhazyja

13. januar – Zolajevo odprto pismo »J'Accuse...!«

(»Obtožujem...!«) je objavljeno v Clemenceaujevem časopisu *L'Aurore*

12.–13. julij – Esterhazy aretiran in obsojen zaradi prevare svojega nečaka ter pošiljanja ponarejene brzoglavke Picquartu, Picquart aretiran in obsojen zaradi »razkrivanja skrivnih vojaških listin«

18.–19. julij – Zola je ponovno obsojen in se zateče v Anglijo

24. avgust – Esterhazy pred preiskovalnim odborom

30.–31. avgust – Henry se po priznanju, da je ponaredil dokument, znajde v stiski in naredi samomor; general Boisdeffre odstopi

8. december – Picquart, ki je obsojen zaradi prevare in kršitve zakona o vohunstvu, zmagata na vrhovnem sodišču, ki njegov primer opusti

1899

3. junij – sodišče razveljavi sodbo iz leta 1894 in Dreyfusa dodeli okrožnemu sodišču v Rennesu.

Le Matin intervjuja Esterhazyja, ki

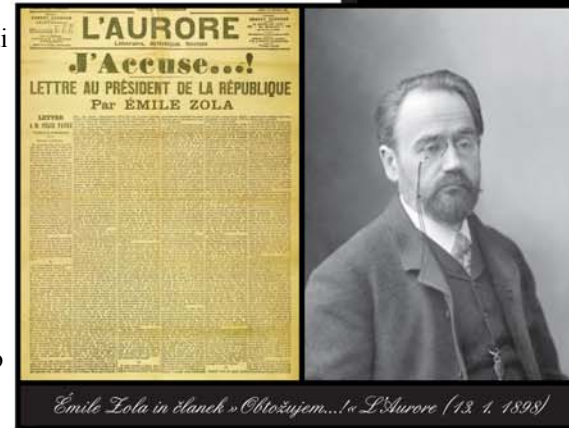
prizna, da je on napisal *bordereau*, a poudari, da mu je bilo ukazano, kar naj bi bilo znano tako poveljniku vojske kakor vojnemu sekretarju

9. junij – Dreyfus odrine s Hudičevega otoka proti Franciji, Picquarta po 324 dneh izpustijo iz pripora

7. avgust – začetek procesa v Rennesu

9. september – druga obsodba Dreyfusa (z »olajševalnimi okoliščinami«)

20. september – sodišče v Rennesu Dreyfusa znova obsodi na 10 let z »olajševalnimi okoliščinami«

»Dreyfus je nedolžen, prisegam. Za to sem zastavil življenje, za to sem zastavil čast. Ob tej slovesni uri, pred tem sodiščem, ki zastopa človeško pravico, pred vami, gospodje porotniki, ki ste sama emanacija nacije, pred vso Francijo, pred vsem svetom prisegam, da je Dreyfus nedolžen. In pri vsem, kar sem osvojil, pri imenu, ki sem si ga naredil, pri delih, ki so pripomogla k ekspanziji francoske pismenosti, prisegam, da je Dreyfus nedolžen. Naj se vse to sesuje, naj moja dela propadejo, če Dreyfus ni nedolžen! Nedolžen je.

Zdi se, da je vse zoper mene, obe zbornici, civilna oblast, vojaška oblast, velikonakladni časniki, javno mnenje, ki so ga zastrupili. Na moji strani je le ideja, ideal resnice in pravice. In prav miren sem, zmagal bom. Nisem hotel, da moja dežela ostane v laži in krivici. Tukaj me lahko obsodite. Nekega dne se mi bo Francija zahvalila, ker sem pomagal rešiti njeno čast.«

Émile Zola,

Izjava poroti (na procesu zoper Émila Zolaja, 21. februarja 1898)

1902

29.–30. september – Zolajeva smrt na njegovem domu zaradi zastrupitve z ogljikovim monoksidom

1903

6.–7. april – Jaurès zahteva preiskavo *bordereauja*

26. november – zahteva po reviziji procesa Dreyfus

1904

3.–5. marec – oddelek za kriminologijo se odloči, da znova odpre renneski proces

1906

12. julij – pritožbeno sodišče razveljavi rabsodbo iz Rennesa

13. julij – Dreyfusa in Picquarta reintegrirajo v vojsko

21. julij – Dreyfus prejme »Križ vitezov iz častne lige«, ki mu ga podeli pariška École Militaire

15. oktober – Dreyfus je kot poveljnik eskadrona imenovan za poveljnika artilerije

1935

12. julij – Alfred Dreyfus umre v Parizu